מחוון: מבחן בהלכה: תפילת נשים

מחוון של המורה החדש. לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת, גם בניסוח אחר. בסוגריים: מקור התשובה (לידיעת המורה; לא נדרש מן התלמידים אלא אם השאלה מבקשת מקור). כשיש מנהגים שונים, לקבל כל מנהג מוכר ולכבד את מנהג הבית של התלמיד.

1 **חלק א:** V ליד תפילה, מזוזה, ברכת המזון (משנה ברכות ג, ג). פטורות מקריאת שמע ומתפילין. (1 נק' לכל סימון נכון.)

2 **חלק א:** מצוות עשה שיש לה זמן קבוע (ביום ולא בלילה, או בחג מסוים), ונשים פטורות ממנה (משנה קידושין א, ז). דוגמאות: ציצית, תפילין, סוכה, לולב, שופר, קריאת שמע.

3 **חלק א:** ב. "שעשני כרצונו" (רמ"א, אורח חיים מו, ד).

4 **חלק א:** א. כן: "נשים מברכות ברכת התורה" (שולחן ערוך, אורח חיים מז, יד).

5 **חלק א:** ב. שחרית ומנחה; ערבית רשות (משנה ברורה קו, ד; פניני הלכה, תפילת נשים ב, א-ב).

6 **חלק א:** ב. העיקר כרוב הפוסקים שנשים פטורות ממוסף, ויש אומרים שחייבות, ולכתחילה ראוי לחוש לדבריהם (פניני הלכה, תפילת נשים ב, א, ט).

7 **חלק ב:** כל אדם צריך רחמים מה', בריאות, פרנסה ושלום, ולכן מצווה שהיא בקשת רחמים שייכת לכולם, גברים ונשים, גם אם יש לה זמנים (ברכות כ, ב). לקבל כל הסבר דומה. (8 נק')

8 **חלק ב:** (2 נק' לכל תא) הרמב"ם: מן התורה ("ולעבדו בכל לבבכם", עבודה שבלב); מן התורה אין זמן ונוסח קבוע; לכן היא מצווה שלא הזמן גרמא, ונשים חייבות להתפלל פעם ביום בכל נוסח (ומכאן מנהג נשים שאומרות בבוקר בקשה קצרה). הרמב"ן: מדברי חכמים (אנשי כנסת הגדולה); יש זמנים קבועים ונוסח של שמונה עשרה; ובכל זאת חייבו נשים בשחרית ומנחה כמו גברים, כי תפילה היא בקשת רחמים. המשנה ברורה מכריע כרוב הפוסקים שנשים צריכות להתפלל שמונה עשרה (משנה ברורה קו, ד).

9 **חלק ב:** א. קריאת שמע היא מצוות עשה שהזמן גרמא (בערב ובבוקר), ונשים פטורות ממנה (שולחן ערוך, אורח חיים ע, א). (4 נק') ב. לפחות את הפסוק הראשון "שמע ישראל" (רמ"א שם; משנה ברורה קו, ד), וטוב גם "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (פניני הלכה, תפילת נשים ב, א), כדי לקבל על עצמה עול מלכות שמים. (4 נק')

10 **חלק ב:** שבח ("מגיד שבחו של הקב"ה"), בקשה ("שואל צרכיו"), הודאה ("נותן שבח והודיה") (רמב"ם, תפילה א, ב). דוגמאות: שבח: מגן אברהם, מחיה המתים, האל הקדוש; בקשה: חונן הדעת, רפאנו, ברך עלינו; הודאה: מודים, שים שלום (נכון גם: רצה). (1 נק' לכל חלק, 1 נק' לכל דוגמה.)

11 **חלק ג:** נשים המטופלות בילדים קטנים וטרודות בבית רשאיות לכתחילה לצאת ידי חובת תפילה בברכות השחר ובברכות התורה (6 נק'). הטעם: יש פוסקים שלפיהם אישה יוצאת ידי חובה בתפילה קצרה, ובשעת טרדה סומכים עליהם; ועוד, הטיפול בילדים הוא מצווה וטרדה גדולה (4 נק'). כשהיא יכולה, טוב שתתפלל עמידה (2 נק'). (פניני הלכה, תפילת נשים ב, א, ה.)

12 **חלק ג:** לכתחילה טוב שנשים יתפללו שחרית ומנחה; ואם התפללה רק תפילה אחת ביום, יצאה ידי חובתה, וטוב שזו תהיה שחרית, כדי לפתוח את היום בתפילה. לכן כדאי שיעל תתפלל עכשיו שמונה עשרה של שחרית (6 נק'). מינימום: בשעת הדחק אפשר לצאת בברכות השחר ובברכות התורה (3 נק'). וגם מי שמתפללת עמידה צריכה לברך ברכות השחר וברכות התורה (3 נק'). (פניני הלכה, תפילת נשים ב, א, ד.)

13 **חלק ג:** א. כן. נשים פטורות מקריאת שמע וברכותיה, "והאומרת אותן תבוא עליה ברכה" (פניני הלכה, תפילת נשים ב, א). (4 נק') ב. נחלקו הראשונים: לדעת הרמב"ם, וכן פסק השולחן ערוך (תקפט, ו), לא יברכו, כי איך תאמר "וצוונו" על מצווה שלא נצטוותה; וכך נוהגות רוב יוצאות ספרד (ויש פוסקים ספרדים שמתירים). לדעת רבנו תם ורוב הראשונים, וכך פסק הרמ"א, רשאיות לברך, כי "וצוונו" הוא על כלל ישראל; וכך נוהגות יוצאות אשכנז. (4 נק' לכל דעה עם מנהגה.) (פניני הלכה, תפילת נשים ב, ח.) כל תלמידה תנהג כמנהג משפחתה ורבותיה.